

ועפ"ז מוכן גודל הענין הנפעל אצל ילדי ישראל עי"ז שמחזקים את הקשר שלהם עם התורה – כאשר הם רוכשים אות א' בספר תורה.

כג. ויה"ר שימישכו בכל הפעולות הנ"ל – עד שיאחדו את כל ילדי ישראל, כולל „עוללים ויונקים“, עם התורה הנקראת „עוז“ (כמרז"ל „אין עוז אלא תורה“), ובאופן ד, מפני עוללים ויונקים יסדת עוז“, היינו, שהקשר שלהם עם התורה („עוז“) נעשה היסוד („יסדת“) דכל משך ימי חייהם, עד ש„גם כי יזקין לא יסור ממנה“.

ועי"ז נפעל כללות הענין ד, מפני עוללים ויונקים יסדת עוז ג' להשביית אויב ומתנקם – ביטול והשבתת חושך הגלות, כי כללות ענין הגלות הוא ה„אויב ומתנקם“ האמיתי דבנ"י („בנים שגלו מעל שולחן אביהם“).

וכללות הענין ד, להשביית אויב ומתנקם“ יהי' כב' הפירושים במדרז"ל עה"פ „והשבתי חי רעה מן הארץ“ – היינו, לכל לראש באופן ד, מעבירם מן העולם, ואח"כ באופן נעלה יותר – „משבייתן שלא יזוקר“, כי הדבר המזיק נהפך לטוב, „שמש גדול“, בדוגמת אופן העבודה ד, בכל לבבך – בשני יצריך“.

וגם כאשר נמצאים בימי הגלות האחרונים – מאירים את חושך הגלות באור האמיתי ד, ג' מצוה ותורה אור“, וההתחלה בזה היא באופן ד, מפני עוללים ויונקים יסדת עוז גו“.

ובקרוב ממש זוכים ללכת [מתוך מנוחה ושלוש, כי הנהגת כל היום כולו היא באופן המתאים ל„צבאות השם“] לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

וזוכים לקבל את פני „הוי' אלקים צבאות“, ובאופן ד, האר פניך ונושעה – בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

* * *

כד. ידוע המנהג לערוך בי"ט כסלו „חלוקת הש"ס“, ובקשר לזה – לערוך גם סיום מסכת בש"ס.

ומאחר שהקביעות די"ט כסלו בשנה זו היא (כפי שהיתה הקביעות בפעם הראשונה) ביום השלישי בשבוע, שהוכפל בו כי טוב,

[ולהעיר שבקביעות שנה זו (שנה פשוטה) חל גם ל"ג בעומר ביום השלישי בשבוע. ומובנת השייכות די"ט כסלו עם ל"ג בעומר – כי ל"ג בעומר הוא יום ההילולא דרשב"י, שענינו – גילוי נסתר דתורה.

וגם הקביעות דפורים היא ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב. והשייכות די"ט כסלו עם פורים היא – ענין הגאולה, ע"ד הענין ד, „מסמך גאולה לגאולה“],

ומאחר שמשתדלים למצוא דבר חידוש כו' [כדי שה„עולם“ לא יטען „מאי קמ"ל“ – הרי כבר דובר בזה בשנה שעברה וכו'] – הנה נוסף על „סיום“ מסכת בש"ס, ייערך „סיום“ על סדר מנין המצוות.

דהנה, תכלית הכוונה בלימוד התורה הוא – „גדול תלמוד שמביא לידי

מעשה", היינו, קיום המצוות. והרי המצוות כתובות בתורה בסדר מסויים (כמבואר בספרי מוני המצוות) – ולכן אפשר לערוך, „סיום“ על סדר המצוות.

כה. המצוה האחרונה המופיעה בתורה (על סדר הפרשיות) היא – מצות כתיבת ספר תורה, שנאמר „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת גר", „כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות“.

[ואע"פ שלדעת כמה מוני המצוות נחשבת מצות ברכת התורה במנין המצוות, ומצוה זו נלמדת מ"ש „כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקיננו" (שפסוק זה נאמר בפ' האיזנו – לאחרי הפסוק „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" שבפ' וילך) – הרי ברכת התורה באה בתור הקדמה ללימוד התורה, וכדי שיוכלו ללמוד תורה, צריכים לקיים את המצוה דכתיבת ס"ת. וכמ"ש „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (ועי"ז) ולמדה את בני גר"“.

ונוסף לזה: האמור לעיל (שברכת התורה הנלמדת מהפסוק „כי שם ה' אקרא גר"“ נמנית במנין המצוות) הוא רק לדעת כמה ממוני המצוות, אבל לדעת רוב מוני המצוות אין ברכת התורה נכללת במנין המצוות. ועפ"ז – הרי המצוה האחרונה המופיעה בתורה היא – מצות כתיבת ספר תורה].

והנה, בענין זה ישנה תמי' גדולה ביותר:

איתא ברמב"ם (הל' ס"ת רפ"ז) „מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה". ועד"ז בשו"ע (יו"ד רסע"ר) – „מצות עשה על כל איש מישראל לכתוב לו ספר תורה". ואעפ"כ, לא מצינו שכאו"א מישראל יקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת?!

ואע"פ שבהמשך דברי השו"ע (שם ס"ב) נאמר ש„האידנא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן" – הרי מבואר בט"ז „דלא בא לפטור אותנו מכתבת ס"ת, דאדרבה יש גם לנו לכתוב וללמוד בה, אלא בא לומר שיש מצוה גם בכתיבת ספרים אלו“.

ואפילו לדעת הש"ך ש„האידנא" המצות עשה היא „דוקא באלו (חומשי תורה ומשנה וגמרא כו"“) ולא בס"ת", כי „בדורות הללו שאין לומדין מתוכה, ליכא בהן מצות עשה" – הרי לא מצינו שכאו"א מישראל יחדר „לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן", כדי לקיים מ"ע זו?!

ולא רק שלא מצינו שכאו"א מישראל יכתוב ס"ת לעצמו, אלא לא מצינו גם שישתדלו להגי' ס"ת (שהגהת הס"ת נחשבת כאילו כתבה).

[בנוגע להגהת ס"ת הנחשבת כאילו כתבו – איתא ברמ"א „קנאו והוא הי' מוטעה והגיהו, הרי זה כאילו כתבו", היינו, שהמדובר בס"ת שהי' מוטעה דוקא, משא"כ בס"ת שהי' כשר גם קודם ההגהה.

אבל מלשון הטור „כתבו או שהג' בו אפילו אות אחת" (ואינו מזכיר שהמדובר אודות ס"ת שהי' מוטעה) – משמע שעצם הגהת הס"ת (גם כאשר נמצא שהס"ת הי' כשר) נחשבת ככתיבת הס"ת.

וכן משמע מהדין שאסור להחזיק ספר שאינו מוגה משום שנאמר „אל תשכן באהליך עולה" – היינו, שעצם הגהת הס"ת (גם כאשר לא נמצא בו שום

טעות שצריכים לתקן) פועלת שיוכלו להחזיק ולקרוא בס"ת, ולכן נחשבת הגהה זו ככתיבת הס"ת].

והמדובר גם אודות גדולי ישראל, שדקדקו בקיום המצוות בהידור כו', קלה כחמורה כו' - ואעפ"כ, לא מצינו שידייקו לכתוב ס"ת, או להגי' אות א' בס"ת!?

[ודוחק גדול לומר שבדורות הראשונים דייקו אמנם שכאור"א יכתוב ס"ת לעצמו, ואח"כ נשתנה ענין זה כו' - כי מלשון הרמב"ם והשו"ע וגו"כ לא משמע כלל שבאיזה שלב הי' שינוי פתאומי בענין זה].

כו. יתירה מזו:

גם אצל אלו שהשתדלו לכתוב ס"ת (בממונם כו'), וחגגו את סיום כתיבת הס"ת בשמחה רבה, בחצוצרות וקול שופר וכו' - הרי פעולה זו נעשתה כמה וכמה שנים לאחרי היותם ברמצוה, אע"פ שהחיוב דכתיבת ס"ת נפעל בד בבד עם היותם ברמצוה!

דהנה, תכלית הכוונה דקיום מצות כתיבת ס"ת היא - ,ולמדה את בני"גו", לימוד התורה, כדי לידע את המעשה אשר יעשן כו' - מעשה המצוות.

וא"כ, מאחר שהחיוב דקיום המצוות חל משעה שנעשה ברמצוה, הרי צריך ללמוד תורה קודם שנעשה ברמצוה, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות בשעה שיתחייב בהם - ועפ"ז צריך להיות לו ס"ת (עוד קודם ברמצוה) כדי שיוכל ללמוד בתורה אודות קיום המצוות.

[ואע"פ שהקטן פטור מכל המצוות - הרי ידוע מ"ש הצ"צ בפסקי דינים שלו (חידושים על הרמב"ם בתחלתו) שמדיוק לשון הרמב"ם (הל' ת"ת פ"א ה"ג), מי שלא למדו אביו חייב ללמד את עצמו כשיכיר", מוכח ש, גם על הקטן יש חיוב מדאורייתא".

וטעם הדבר - בפשטות - כי כאשר נעשה ברמצוה הרי הוא מחוייב בכל המצוות (החל מששת המצוות (שסימנם ,,שש ערי מקלט תהיינה"') שחיובן תמידי - אמונת ה', אהבת ה' וכו', כמבואר בהקדמת ספר החינוך), ולכן מחוייב בלימוד התורה קודם ברמצוה, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות.

דוגמא לדבר: גר שנתגייר הרי הוא חייב בקיום המצוות, וא"כ, צריכים ללמדו תורה קודם שנתגייר, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות מאותה שעה שיתחייב בהם.

וכמסופר במדרז"ל אודות אופן הגיור דרות (שממנה למדים כמה ענינים בנוגע להלכות גירות) שנעמי למדה עם רות כמה וכמה עניני תורה שאין להם שייכות עם השבע מצוות דב"נ, למרות שזה הי' קודם שנתגיירה. ואדרבה: באותה עת השתדלה נעמי להשפיע על רות שתחזור בה מרצונה להתגייר, וקיוותה שתחזור בה כפי שערפה חזרה בה כו').

ואעפ"כ, לא מצינו אצל גדולי ישראל, רבותינו נשיאינו וכו', שיחנכו את בניהם שתיכף ומיד כאשר נעשים ברמצוה ישתדלו לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת, ועכ"פ - להגי' אות א' בס"ת!

וידע איניש בנפשי' – אאמו"ר הי' מהדר במצוות, קלה כחמורה כו', ואעפ"כ, לא שמעתי ממנו מעולם (לא רק בסמיכות לגיל בר מצוה, אלא גם כו"כ שנים לאח"ז) שאשתדל לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת!

כז. יש כאלו שרצו לתרץ שמצינו עד"ז במצות מילה:

חיוב מצות מילה הוא – בן שמונת ימים. וכאשר האב לא מל את בנו, הנה כאשר הבן נעשה בר מצוה, חייב למול את עצמו.

[וכידוע השקו"ט על מי מוטל החיוב דמצות מילה – שבוה אפשר לומר בב' אופנים: (א) מצות מילה מוטלת על הבן, אלא שבהיותו קטן אינו יכול לקיים מצוה זו בעצמו, ולכן הטילה התורה את החיוב על האב. (ב) מעיקרא דדינא מוטלת המצוה על האב, אלא שלאחרי שהבן נעשה בר מצוה, יכול גם הוא לקיים מצוה זו (כאשר אביו לא מל אותו)].

ואעפ"פ שהחיוב דמצות מילה מוטל עליו במשך כל ימי חייו – פסק הרמב"ם (הל' מילה פ"א ה"ב) ש, אינו חייב כרת עד שימות", זאת אומרת: היות שיש לו אפשרות לקיים מצוה זו במשך כל ימי חייו, לכן אינו חייב כרת עד סוף ימי חייו.

ועד"ז מובן בנוגע למצות כתיבת ס"ת – שאפשר לקיימה במשך כל ימי חייו, ולכן, גם אלו שהשתדלו לכתוב ס"ת, לא עשו זאת תיכף ומיד כשהגיעו לעול מצוות, כי אפשר לקיים מצוה זו לאח"ז – במשך כל ימי חייו.

אבל באמת אי אפשר לומר כן – כי טעם החיוב דמצות כתיבת ס"ת הוא – ,ולמדה את בני גו", כדי שיוכל להיות כללות הענין דלימוד התורה, ועי"ז ידע כיצד לקיים את המצוות – והרי לימוד התורה וקיום המצוות צריך להיות בכל יום ובכל רגע מאז שנעשה מחוייב במצוות.

כח. נוסף על האמור לעיל – ישנה, קלאץ קרשיא:

ציווי משה רבינו לבנ"י (בפעם הראשונה) – ,ועתה כתבו לכם את השירה גו" – נאמר בשנת הארבעים, בחודש אדר, סמוך לשבעה באדר. דהרי התחלת אמירת ספר דברים היתה, ,בעשתי עשר חודש באחד לחודש", ר"ח שבט, ועפ"ז – סיום ספר דברים, כולל הציווי, ,ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", נאמר בסמיכות לשבעה באדר.

ולכאורה, כאשר בני שמעו ציווי זה ממשה רבינו – היו צריכים ששים ריבוא בני (הגדולים) לכתוב ספר תורה, היינו, שכאו"א מהם יכתוב ס"ת לעצמו. ולא מצינו רמז לדבר?!

ויתירה מזו: תיכף לאחרי שבעה באדר הי' האבל על פטירת משה רבינו במשך, ,שלושים יום", ואח"כ התחילו בני בהכנות לעבור את הירדן, ועברו את הירדן, ,בעשור לחודש הראשון" (י' ניסן), ואח"כ התחילו בכיבוש הארץ כו'.

ובפשטות – לא יתכן שבמשך זמן קצר כזה (סמוך לז' באדר עד י' בניסן) הספיקו כאו"א מישראל לכתוב ס"ת לעצמו (כדי לקיים את המ"ע ד, כתבו לכם את השירה גו" שמעו זה עתה ממשה רבינו), ומה גם שכתובת ס"ת דורשת כמה תנאים מיוחדים – סופר היודע לכתוב, הכנת הקלף והדיו

וכו', ובפשטות – הרי זה דבר בלתי אפשרי כלל לסיים מלאכה אדירה זו במשך זמן קצר ביותר!

ויש לומר הביאור בזה:

בעת מ"ת נאמר „ויכתוב משה את כל דברי ה' גו' ויקח ספר הברית” (משפטים כד, ד"ז), ומפרש רש"י: „מבראשית ועד מתן תורה”. זאת אומרת, שמזמן מ"ת נעשה גדר החילוק בין תושב"כ ותושבע"פ, היינו, שתושב"כ צריכה להיות בכתב דוקא, משא"כ תושבע"פ כו'. וכמ"ש (תשא לד, כז) „כתב לך את הדברים האלה”, ובפרש"י: „ולא אתה רשאי לכתוב תורה שבעל פה”.

ועפ"ז מובן שכל הענינים דתושב"כ שנאמרו במשך כל הזמן שלאחרי מ"ת – נכתבו ע"י בני, כי לא היו יכולים ללמוד זאת בעל-פה, מאחר שדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל-פה.

זאת אומרת: כאשר בני שמעו ממה רבינו את הצינוי „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת” – כבר היו כל הענינים דתושב"כ (שנאמרו לפני"ז) כתובים אצלם, ולא נותר להם אלא להשלים את ספר התורה, היינו, מהפסוק „ועתה כתבו לכם את השירה גו'” עד סיום התורה.

ועפ"ז מובן כיצד ה' בגדר האפשרי שכל בני יוכלו להספיק לכתוב ספר תורה במשך זמן קצר כזה – כי המדובר רק אודות סיום ספר התורה, מאחר שרוב הספר תורה היתה כתובה כבר מקודם לכן.

אבל עדיין אינו מובן – כללות הענין: מדוע לא מצינו בכל הדורות, שכאור"א מישראל ידייק לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת?!

כט. ויש לומר הביאור בזה:

[ובהקדים: בכללי דרכי הלימוד ידוע שכאשר שואלים קושיא, צריכה הקושיא להיות מתאימה מכל צד ופינה, ובלא"כ אין להקשות כו'. אבל כאשר צריכים לתרוץ ולבאר ענין מוקשה, ובלשון המשנה: „לקיים דברי חכמים” (ובעניננו – לבאר ענין הקשור עם הנהגת בני, גדולי ישראל כו', במשך כל הדורות) – מספיק גם תירוץ כלידהו כו'. ובפרט שקרוב לומר שהתירוץ (דלקמן) הוא תירוץ טוב כו'.]

כשם שישנו ספר תורה דיחיד, ישנו גם ספר תורה דרבים – כמובן מלשון המשנה והגמרא והפוסקים כו' בכו"כ מקומות, וכפי שרואים במוחש.

וכמסופר במדרו"ל שמה רבינו כתב י"ג ספרי תורה – י"ב ספרי תורה עבור י"ב השבטים, וס"ת נוספת המונחת בעזרה. זאת אומרת, שמה רבינו כתב ספר תורה אחת עבור כל השבט כולו, וא"כ, הרי זה ספר תורה דרבים.

והנה, כאשר מדובר אודות ספר תורה דרבים – הרי ב"ד הוא בעה"ב על ס"ת זה, ולכן, בכחו של ב"ד להתנות (ע"ד הענין ד, „לב ב"ד מתנה עליהם”) שכתיבת הס"ת תהי' עבור כאור"א מישראל.

ועפ"ז מובן שכאור"א מישראל יוצא י"ח קיום מצות כתיבת ס"ת – ע"י כתיבת ס"ת דרבים, כי „לב ב"ד מתנה עליהם” שכתיבת הס"ת תהי' גם עבורו.

אבל עדיין אינו מובן: ע"פ האמור ש, „לב ב"ד מתנה עליהם” שכתיבת

הס"ת תהי' עבור כאו"א מבנ"י - הרי זה ע"ד ס"ת של שותפין, והרי לדעת רוב הפוסקים אין יוצאים י"ח קיום המצוה דכתיבת ס"ת ע"י ס"ת של שותפין?!

והביאור בזה: כשם שבכחו של ב"ד להתנות שהס"ת יהי' שייך לכל הציבור, באופן של שותפין, כמו כן בכחו של ב"ד להתנות שהס"ת יהי' שייך לכאו"א מבנ"י באופן פרטי (כדלקמן) - כי אין הגבלות בנוגע לכחו של ב"ד, היינו, שבכחו של ב"ד (שלשה דיינים הסמוכים כו') להתנות על צרכי ציבור כפי הצורך הנראה בעיניהם כדי לתקן ולשפר ענינים השייכים לתורה ומצוותי' כו'.

ל. והביאור בזה:

נוסף על זה שבקיום המ"ע דכתיבת ס"ת צריכה להיות פעולת הכתיבה - „כתבו“, ישנו תנאי בקיום המצוה שצריך להיות באופן ד„לכם“, היינו, שהס"ת תהי' רכוש הפרטי.

וכל זה - כאשר מדובר אהדות קיום מצות „ולמדה“, היינו, שבעת הלימוד בס"ת צריכה הס"ת להיות שלו.

ועפ"ז מובן שכאשר כאו"א מישראל עולה לתורה, היינו, שלומד בס"ת דרבים, הנה „לב ב"ד מתנה עליהם“ שבעת העלי' לתורה תחשב הס"ת לרכושו הפרטי - „לכם“, ואח"כ כאשר חבירו עולה לתורה, הנה „לב ב"ד מתנה עליהם“ שעתה תחשב הס"ת לרכושו הפרטי של חבירו, וכן הלאה.

זאת אומרת: אע"פ שביום השבת ישנם שבעה קרואים, וביום השבת שלפניו היו גם שבעה קרואים, ועד"ז ביום שני וחמישי - ג' קרואים כו', אין זה סתירה שבעת העלי' לתורה תהי' הס"ת רכוש הפרטי של העולה לתורה, כי „לב ב"ד מתנה עליהם“ שכאשר כאו"א עולה לתורה תהי' הס"ת נחשבת לרכושו הפרטי - „לכם“.

דוגמא לדבר - במצות נטילת לולב:

המצוה דנטילת לולב צריכה להיות באופן ד„ולקחתם לכם ביום הראשון גו“, היינו, שביום הראשון ישנו חיוב מיוחד שהד' מינים יהיו שלו (משא"כ בשאר ימי חגה"ס, שיוצאים י"ח קיום המצוה בד' מינים שאולים).

והנה, ידוע שבכמה קהילות בישראל היו נוהגים לברך על ד' מינים של הקהל, כי מפני צר ומצוק הגלות לא הי' באפשרות כאו"א מאנשי הקהילה לקנות ד' מינים משלו (מפני גודל העניות כו'), ולכן היו כל הקהל מברכים על ד' מינים של הקהל.

ומאחר שישנו התנאי ד„לכם“ - הנה כאשר כאו"א מאנשי הקהילה הי' לוקח את הד' מינים כדי לברך עליהם, הרי באותה שעה מקנה לו ה„קהל“ [ע"י הגבאי או השמש כו', שהוא הבאיכ"ש של ב"ד, שבעה טובי העיר כו'] את הד' מינים שיהיו נחשבים לרכושו הפרטי - מתנה גמורה ע"מ להחזיר (וכמובן שהתנאי דע"מ להחזיר, אינו פועל חלישות בתוקף הקנין של המתנה), ואח"כ מקנה ה„קהל“ את הד' מינים לחבירו שבא לברך עליהם, וכן הלאה.

זאת אומרת: „לב ב"ד מתנה עליהם“ שכאשר כאו"א נוטל את הד' מינים כדי לברך עליהם, הרי זה נחשב לרכושו הפרטי - „לכם“, למרות שברגע

ש'לפנ"ז וברגע שלאח"ז נחשבים הד' מינים לרכושו הפרטי של אחר כו'.
ועד"ז מובן בנוגע לענינו - ש,,לב ב"ד מתנה עליהם" שכאשר כאו"א
עולה לתורה כדי לברך וללמוד בס"ת דרבים, תחשב הס"ת לרכושו הפרטי,
וקרינן בי' ,,לכס".

לא. ויש להוסיף בזה עוד ענין:

ידוע מנהג ישראל לעלות לתורה בסמיכות ליום הברמצוה. והנה,
כאשר העולה לתורה מברך ברכת התורה, לפני' ולאחרי', הרי הוא מאשר
ומעיד על כשרות הס"ת.

והעדות שע"י ברכת התורה היא בתוקף גדול ביותר (ויש לומר שתקפה
גדול יותר מהגהת ס"ת) - כי ענין זה קשור עם חשש ברכה לבטלה (אם ישנו
חסרון בכשרות הס"ת), ולדעת כמה הרי זה קשור עם הלאו ד,,לא תשא את שם
ה' אלקיך לשוא", ובפרט שלדעת כמה ברכת התורה היא מ"ע מן התורה (כנ"ל
סכ"ה).

[דוגמא לדבר - מצינו בהלכות חושן משפט:

כאשר צריכים לברר היכן מיצר השדה שבין ב' שדות (כאשר ישנו בזה
דין ודברים בין בעלי השדות) - הנה כאשר א' מהם כתב בשטר את סימני מיצר
השדה כפי דבריו של בעל דינו, הרי זו הוכחה ובירור שהצדק עם בעל דינו,
כי הוא בעצמו הודה (ע"י כתיבת השטר) לדברי בעל דינו.

ועד"ז מובן בנוגע לענינו - שאמירת ברכת התורה נחשבת לעדות על
כשרות הס"ת].

ועפ"ז מובן שאמירת ברכת התורה (בעת העלי' לתורה) פועלת תוספת
הידור בפעולת הכתיבה - ,,כתבו" (נוסף על זה ש,,לב ב"ד מתנה עליהם"),
מאחר שישנה בזה הפעולה דאמירת הברכה, כי עקימת שפתיו הוי מעשה
(זוטא עכ"פ)*.

לב. בהמשך להאמור לעיל - הרי זו שעת הכושר להזכיר עוד הפעם
אודות כללות הענין דאחדות בנ"י ע"י כתיבת ספרי תורה כלליים, היינו,
שכאו"א מבנ"י ירכוש אות בא' מספרי התורה הכלליים.

וכמובן שכאשר יהודי רוכש אות א' בס"ת, יש לו שייכות לכל הס"ת
כולה - בדוגמת המג"י אות א' בס"ת, שהגהה זו נחשבת ככתיבת כל הס"ת
כולה.

ועי"ז נפעל כללות הענין ד,,פדה בשלום נפשי" - היינו, שכל בנ"י
נמצאים במעמד ומצב דאחדות ושלום, ע"י התורה ש,,דרכי' דרכי נועם וכל
נתיבותי' שלום" - כי לכאו"א מישראל יש אות א' בס"ת.

וכשם שכל י"ב ספרי התורה שנכתבו ע"י משה רבינו (עבור י"ב
השבטים) היו קשורים ומאוחדים עם הס"ת הי"ג שהיתה מונחת בעזרה
(שממנה היו מגיחים את כל הספרי תורה), כמו כן מובן בנוגע לספרי תורה

* לשלימות הענין - ראה שיחת ש"פ וישב, ושיחת ליל ב' דחנוכה ש.ז.

הכלליים הנכתבים עתה (מצד השינויים בצורת האותיות, חסר ויתיר כו') – בדוגמת כתיבת י"ב ספרי תורה לי"ב השבטים), שכולם קשורים ומאוחדים ביחד (ע"י הס"ת המנוחת בעזרה).

וכל זה קשור עם גדול מעלת השלום, כמרז"ל, „גדול השלום כו", ועד סיום כל ששה סדרי משנה הוא בענין השלום – „לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום כו", ועד"ז סיום המסכת הראשונה דתושבע"פ הוא בענין השלום – „ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום”.

וע"י כללות ענין האחדות והשלום דבנ"י – נמשכת ברכת ה' לכאו"א מישראל באופן ד„וישם לך שלום” (כפי שציוה הקב"ה לכהנים לברך את בנ"י „באהבה”), ועד שזוכים לקיום היעוד „ונתתי שלום בארץ” – בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

* * *

לג. ידוע המנהג לערוך בי"ט כסלו „חלוקת הש"ס”, ובקשר לזה – סיום על מסכת בש"ס. ולכן, אע"פ שנערך כבר „סיום” על סדר המצוות שבתורה, הנה מאחר שאין זה קשור עם „חלוקת הש"ס”, יערך עתה „סיום” (בקיצור עכ"פ) על מסכת בש"ס.

ובהמשך להמדובר לעיל אודות גדול מעלת השלום [וכפי שאדמו"ר הזקן מדגיש את ענין ה„שלום” בקשר לגאולתו – „פדה בשלום נפשי”] – ייערך ה„סיום” על מסכת שבסיומה מוזכר ענין השלום כמה פעמים – מסכת ברכות.

ואע"פ שכבר נערך „סיום” על מסכת ברכות כמ"פ, ובכמה ספרים המדפיסים „הדרנים” על מסכתות הש"ס, ישנו לכל לראש „הדרן” על מסכת ברכות, וא"כ, נשאלת השאלה: „תבן אתה מכניס לעפריים” –

[אמרתי פעם ע"ד הצחות – שטענה זו (,,תבן אתה מכניס לעפריים”) היא טענת פרעה, אבל הנהגת משה רבינו היתה באופן כזה!],

ולכן – הפעם יהי' ה„סיום” קשור גם עם מסכת ברכות בתלמוד ירושלמי, היינו, ביאור השינויים שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי בסיום מסכת ברכות.

לד. סיום מסכת ברכות [הן בתלמוד ירושלמי שנסדר ע"י ר' יוחנן, והן בתלמוד בבלי, שנסדר ונסתיים לערך מאה שנה לאחרי סיום תלמוד ירושלמי, ע"י רבינא ורב אשי] הוא – מאמר ר' אליעזר בשם ר' חנינא „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם כו”.

אבל ישנם ב' שינויים עיקריים בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי:

(א) בתלמוד ירושלמי נאמר: „אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, מה טעם וכל בניך לימדי ה' ורב שלום בניך” – ובוהו מסתיימת מסכת ברכות בתלמוד ירושלמי.

אבל בתלמוד בבלי נאמר: „אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי

מניעות ועיכובים – הנה כאשר יתעלה למעמד ומצב דיום השבת, יתבטלו כל המניעות והעיכובים בדרך ממילא, כנ"ל בארוכה.

והנה, ההוספה בכללות הענין דהפצת היהדות והמעיינות חוצה, צריכה להיות – לכל לראש – בענינים שהזמן גרמא: מבצע חנוכה, והמבצע דאיחוד כל בני" בספרי תורה הכלליים, עי"ו שכאו"א מבני" רוכש אות א' בספר תורה.

ועד"ז מובן שצריכים להוסיף בשאר המבצעים הכלליים: אהבת ישראל, חינוך, תורה, תפילין, מזווה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה וחכמי, הדלקת נרות שבת קודש, כשרות האכו"ש, וטהרת המשפחה.

ובקרוב ממש נזכה לקיום היעוד „אם שמרתם נרות של שבת אני מראה לכם נרות של ציון“ (כמבואר בילקוט שמעוני ר"פ בהעלותך את הנרות), ונזכה לראות את אהרן הכהן מדליק נרות המנורה בבית המקדש השלישי (הקשור עם כל הענינים ד„תליתאיי“) – במהרה בימינו ממש.

* * *

כד. כאן המקום להשלים מה שנתבאר בהתוועדות די"ט כסלו – בקשר לכתיבת ספר תורה (מאחר ששבת זו היא השבת שלאחרי י"ט כסלו).

[ובהקדים: דובד כמ"פ שכאשר מבארים ענין מסויים, אין הזמן מספיק לבאר את כל פרטי הענין בשלימות, אלא סומכים שהשומעים יבינו לבד כו', באופן ד„תן לחכם ויחכם עוד“. אבל מהשאלות שנשאלו נראה שלא הבינו את כללות הענין, ולכן, ישנו צורך לבאר זאת בפרטיות יותר (וכמובן שגם עתה לא יתבארו כל פרטי הענין, מפני קוצר הזמן כו').]

נתבאר בהתוועדות די"ט כסלו שלכאורה תמוה ביותר מדוע לא מצינו בכל הדורות דיוק בקיום מצות כתיבת ס"ת עי"ו כאו"א מישראל – ע"פ הפס"ד (ברמב"ם ובשו"ע) ש„מצות עשה על כל איש מישראל לכתוב לו ספר תורה“!

וגם ע"פ מה שמבואר בשו"ע (יו"ד סע"ר ס"ב) ש„האינדא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן“ – הרי לא מצינו שידייקו לקנות ספרים תיכף ומיד שנעשה בר-מצוה!

ויתירה מזו: לדעת כמה (ב"י וב"ח ועוד), „איכא מצות עשה בכתיבת ס"ת אפילו בזמן הזה“, אלא שיש ג"כ „לכתוב חומשי תורה ומשנה וש"ס ופירושיהן“ (ולא ש„האינדא“ בטלה המ"ע דכתיבת ס"ת). וא"כ, הדרא קושיא לדוכתא: מדוע לא מצינו דיוק בקיום מ"ע זו?!

ונתבאר בזה – שבכל מקום ישנו ספר תורה של ציבור (שקורין בו בציבור כו'), והסדר הרגיל בזה הוא שלכתחילה כותבים ספר תורה זו עבור הציבור כולו (ולא באופן שהיחיד תורם לציבור ספר תורה פרטי שלו), ולכן, בשעת כתיבת הספר תורה, הנה „לב ב"ד מתנה עליהם“ שכתובת הס"ת תהי' עבור (ובשליחות) הציבור כולו.

ועפ"ז מובן שכאשר כאו"א עולה לתורה – הנה „לב ב"ד מתנה עליהם“ שעתה תהי' הס"ת שייכת לעולה (לתורה) זה, ואח"כ – לעולה (לתורה) שלאחריו וכו'.

והנה, המצות עשה דכתיבת ס"ת היא – „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה גו“, זאת אומרת, שבמצוה זו ישנם ג' פרטים: (א) „כתבו“ – פעולת הכתיבה,

(ב) „לכם” – הספר תורה צריך להיות שלו, (ג) „ולמדה” – לימוד בספר תורה. וג' פרטים אלו חיובם מן התורה (ולא מדרבנן, דברי קבלה ודברי סופרים כו').

ועפ"ז מובן שבכל הדורות קיימו את המצות עשה דכתיבת ס"ת ע"י הס"ת של ציבור – כי היות ש„לב ב"ד מתנה עליהם” הרי זה נחשב כמו שכא"א כתב בעצמו (ע"י שליח) ס"ת זו, ובמילא ישנה פעולת הכתיבה – „כתבו”, וכאשר עולה לתורה וקורא בה, הרי הוא מקיים את הפרט ד„ולמדה”, והלימוד הוא בס"ת שלו – „לכם”, כי „לב ב"ד מתנה עליהם” שבשעת העלי' לתורה נחשב הס"ת לרכושו הפרטי בלבד – „לכם” (ואח"כ נחשב הס"ת לרכושו הפרטי של העולה שלאחריו, וכן הלאה).

ומובן בפשטות שמצד העניות של בני"י בכל הדורות [כולל בזמן התנאים והאמוראים – כמסופר במדרש"ל אודות כו"כ תנאים ואמוראים שהיו עניים מרודים] – לא היתה אפשרות שכא"א מבנ"י יכתוב ס"ת לעצמו, ולכן, יצאו י"ח קיום מצות כתיבת ס"ת ע"י הס"ת של ציבור.

כה. והנה, אע"פ שלא מצינו בפועל שכאשר הסופר כותב ס"ת של ציבור קוראים לו ב"ד ומצווים עליו לכתוב ס"ת זו בשליחות הציבור כולו (כדי שפעולת הכתיבה („כתבו”) תחשב לפעולת כאו"א מהציבור) – הרי כללות הענין ד„לב ב"ד מתנה עליהם” נפעל בדרך ממילא כו', ללא דיבור ואמירה לסופר כו'.

דוגמא לדבר:

הקרבת הקרבנות צריכה להיות לשמו כו', כמבואר במשנה (זבחים ב, ב. מו, ב) „לשם ששה דברים הזבח נזבח כו", ואעפ"כ, „אף מי שלא הי' בלבו לשם אחת מכל אלו („אלא סתם”) כשר, שתנאי ב"ד הוא” („שישחטו סתם ולא יזכירו בשחיטתן לשמו”, „דילמא אתי למימר שלא לשמו”).

זאת אומרת: אע"פ שהקרבת הקרבנות צריך להיות לשמו דוקא, וענין זה הוא לעיכובא (גם בדיעבד), אעפ"כ, ישנו „תנאי ב"ד” שהשחיטה תהי' סתם, ושחיטה זו נחשבת לשחיטה „לשם ששה דברים כו" – ע"ד הענין ד„לב ב"ד מתנה עליהם”.

ואעפ"כ, לא מצינו שבכל בוקר (קודם הקרבת הקרבן תמיד) היו ב"ד אוספים את כל הכהנים, ואומרים להם שישחטו סתם, ושחיטתם תהי' „לשם ששה דברים” (ע"פ „תנאי ב"ד”) – כי כללות הענין ד„לב ב"ד מתנה עליהם” נפעל בדרך ממילא, ללא דיבור ואמירה לכהנים כו'.

ומאחר שכללות הענין דהקרבת הקרבנות הי' בכל יום ויום – „קרבן התמיד” [וכן ביום השבת, אלא שהתמיד דיום השבת הוא באופן נעלה יותר – כמבואר בגמרא (זבחים צא, א) שהעילוי דיום השבת, „אהנאי” גם לתמידין, שיהי' „שם שבת עליהם” (פרש"י שם)] – מובן, שכללות הענין ד„לב ב"ד מתנה עליהם” ידוע ומפורסם לכל כו'.

ומזה מובן בנוגע לעניננו – ש„לב ב"ד מתנה עליהם” שכתיבת הס"ת של ציבור תהי' עבור כאו"א מהציבור, ויתירה מזו: עבור כאו"א מבנ"י, עד סוף כל הדורות.

ואע"פ שלא יתכן לומר שהסופר יכתוב את הס"ת בשליחות אלו שלא נולדו עדיין – הנה מאחר שמפעם לפעם מגיחים את הס"ת, והגהת הס"ת נחשבת כמו פעולת הכתיבה, הרי „לב ב"ד מתנה עליהם” שפעולת ההגהה בס"ת של ציבור תהי' עבור כל בני"י, כולל אלו שנולדו בין כתיבת הס"ת להגהתה כו'.

כו. והנה, איתא בגמרא „הלוקח ס"ת מן השוק כחוטף מצוה מן השוק".
וידועה הפלוגתא מהי הכוונה ב,חוטף מצוה מן השוק": לכמה דעות יוצא י"ח קיום
המ"ע דכתיבת ס"ת, אלא חסר בשלימות והידור המצוה, ולכמה דיעות לא יצא י"ח
כאשר לקח ס"ת מן השוק.

ויש מי שרצה לומר שהפלוגתא בזה היא מן הקצה אל הקצה: לדעת האומרים
שיצא י"ח קיום המצוה כאשר לקח ס"ת מן השוק, הרי הכוונה בזה היא שיוצא י"ח
לא רק מן התורה, אלא גם מדרבנן (והגהת הס"ת פועלת רק הידור מצוה כו); ולדעת
האומרים שאינו יוצא י"ח קיום המצוה כאשר לקח ס"ת מן השוק, הרי הכוונה בזה
היא שאינו יוצא י"ח גם מן התורה.

אבל מובן בפשטות שאין הכרח כלל לומר כן, ואדרבה: ע"פ הכלל שלא
לאפושי במחלוקת, מסתבר לומר שלדעת האומרים שאינו יוצא י"ח קיום המצוה
כאשר לקח מן השוק, הרי זה רק מדרבנן, אבל מן התורה בודאי שיוצא י"ח קיום
מצות כתיבת ס"ת כאשר לקח ס"ת מן השוק.

והביאור בזה: הפעולה דלקיחת (קניית) ס"ת נחשבת (מן התורה) כמו פעולת
הכתיבה („כתבו"), ולכן, לא זו בלבד שע"י קניית הס"ת ישנו הפרט ד„לכם", אלא
ע"י ישנו גם הפרט ד„כתבו" (מעשה בפועל).

ואלו המתעקשים לומר שגם מן התורה אינו יוצא י"ח קיום המצוה כאשר
לוקח מן השוק (לדעות הנ"ל) – יאמרו שפעולת הלקיחה אינה נחשבת כמו פעולת
הכתיבה, ולכן אינו יוצא י"ח מן התורה, כי חסר לו הפרט ד„כתבו" (אע"פ שיש לו
הפרט ד„לכם").

ועפ"ז מובן בפשטות (מה ששאלו) מדוע כאשר „הניחו לו אבותיו ספר תורה
מצוה לכתוב משלו", ואינו יוצא י"ח קיום המצוה בס"ת של אבותיו – כי אע"פ
שע"י ירושת הס"ת הרי זה שלו, וקדינן ב"י „לכם", הרי לכל הדעות לא היתה בזה
פעולה כלל, ולכן חסר לו הפרט ד„כתבו", ומשום זה אינו יוצא י"ח קיום המצוה
דכתיבת הס"ת.

זאת אומרת: כשם שאינו יוצא י"ח קיום המצוה ע"י פעולת הכתיבה בלבד,
כאשר חסר הענין ד„לכם" (ולדוגמא: סופר הכותב עבור פלוני), כמו כן מובן שאינו
יוצא י"ח קיום המצוה בס"ת שלו (ע"י ידושה), כאשר חסרה פעולת הכתיבה –
„כתבו".

כז. בנוגע למה ששאלו אודות ס"ת של שותפין – מדוע חייב כאו"א מהם
לכתוב ס"ת לעצמו (לדעות אלו שאין יוצאים י"ח המצוה בס"ת של שותפין), הדי
אפשר להתנות בהתחלת הכתיבה שכאשר כאו"א מהם ילמד בס"ת יהי' הס"ת שלו
ממש – הנה הביאור בזה מובן בפשטות:

לית מאן דפליג שאם השותפין יפרשו תנאי זה בהתחלת הכתיבה, יצאו י"ח
קיום המצוה. אבל לאידך – מאחר שענין זה תלוי בדעתם, היינו, שכאו"א מהם צריך
להקנות את חלקו לחבירו בקנין גמור, אין וודאות שאכן יקנה כל א' מהם באופן
דקנין גמור, כי זה תלוי ברצונו ובדעתו כו', ולכן מוטב שכ"א יכתוב ס"ת לעצמו.

ועפ"ז מובן שבנוגע לקיום מצות כתיבת ס"ת אצל כאו"א מבנ"י, ישנה מעלה
יתירה בס"ת שנכתבה לכתחילה עבור הציבור (מצד הענין ד„לב ב"ד מתנה עליהם"),
לגבי ס"ת שהיתה של יחיד, ואח"כ נתנה היחיד לציבור:

כאשר היחיד נותן דבר מסויים לציבור, הרי נתינתו צריכה להיות באופן ד,מוסרו לציבור יפה יפה" [כפי שמובא בנוגע לבגדי כהונה, וכן שאר עניני ציבור], וא"כ, הרי ענין זה תלוי ברצונו וברעתו כו', משא"כ בס"ת שנכתבה לכתחילה עבור הציבור מצד „לב ב"ד מתנה עליהם" – הרי שייכותה לציבור היא בתכלית השלימות כו'.

ועד"ז מובן שישנה מעלה באתרוג הקהל (שנקנה לכתחילה עבור כל הקהל) לגבי אתרוג של יחיד שנתנו לציבור כדי לברך עליו – כי כאשר היחיד נותן את אתרוגו כדי שאחרים יברכו עליו, עליו להקנותו באופן של מתנה גמורה (ע"מ להחזיר), ואח"כ עליו להקנותו לשני ולשלישי וכו' במתנה גמורה [ואפילו ביום השני דחגה"ס שיוצאים י"ח קיום המצוה גם כאשר אין זה באופן ד,לכם", ע"י שאילה – הרי צריך להשאיל בלב שלם כו'], וא"כ, הרי זה תלוי ברעתו וברצונו כו'. משא"כ באתרוג שנקנה לכתחילה ע"י הציבור כולו, שאין זה תלוי ברעתו ורצונו היחיד כו'.

כת. כמו כן שאלו – מהו הדמיון בין מצות כתיבת ס"ת למצות נטילת לולב ואתרוג – הרי במצות לולב בעינין „לכם" רק בעת קיום המצוה, משא"כ במצות כתיבת ס"ת בעינין „לכם" במשך כל ימי חייו, ללא הפסק זמן, וא"כ, מה מועיל מה ש,לב ב"ד מתנה עליהם" שבשעת העלי' לתורה יהי' הס"ת שלו?!

והביאור בזה:

מה שכתבו שבמצות כתיבת ס"ת בעינין „לכם" במשך כל ימי חייו ללא הפסק זמן – אין זה נכון, כי החיוב ד,לכם" הוא רק בשעת לימוד התורה, משא"כ בשעת התפלה, או בעת אכילתו ושתייתו וכיו"ב, כאשר אינו לומד בתורה, אין צורך כלל שהס"ת תהי' שלו.

ועפ"ז אתי שפיר שקיום המצוה דכתיבת ס"ת היא ע"י ספר תורה של ציבור – כי „לב ב"ד מתנה עליהם" שבשעה שעולה לתורה ולומד מתוך הס"ת (שהוקא אז בעינין „לכם") תהי' הס"ת שלו.

כט. כמו כן שאלו – בנוגע למה שנתבאר שאמירת ברכת התורה לפני' ולאחרי' (בעת שעולה לתורה) מהוה עדות על כשרות הס"ת (ברוגמת ענין ההגהה) – כיצד יכול להעיד על כשרותה של הס"ת (ע"י אמירת הברכה) כאשר לא הגי' את הס"ת, על סמך מה מעיד על כשרות ס"ת זו?!

והביאור בזה:

מאחר שהס"ת היא בחזקת כשרות, יכול הוא להעיד על כשרותה של הס"ת. ולאידך – אע"פ שעדותו היא על סמך החזקת כשרות, הרי מאחר שהוא מברך את ברכת התורה, הרי זה נחשב לעדות שלו.

אבל עדיין אינו מובן – לאידך גיסא: מהי התועלת בזה שמעיד על כשרות הס"ת, הרי גם ללא עדותו יודעים שהס"ת כשרה, מאחר שעדותו גופא היא על סמך ה„חזקת כשרות" של הס"ת?!

והביאור בזה:

ידוע מנהג ישראל שבעת סיום כתיבת ספר תורה (גם ס"ת דיחיד – כאשר היחיד משלם מכספו עבור כל ההוצאות דכתיבת הס"ת) מכבדים כמה אנשים למלא בדיו את האותיות האחרונות של הספר תורה.

זאת אומרת: אע"פ שהס"ת היא שלו ("לכם"), וישנו גם הענין ד"כתבו", פעולת הכתיבה (כי הסופר כתב את הס"ת בתור שלוחו) – אעפ"כ, לשם הידור מצוה, נוהגים גם למלא בדיו כמה אותיות, כדי שתהי' פעולה של כתיבה ממש (למרות שהחיוב ד"כתבו" מתקיים גם ע"י שליח).

וכדי למצוא גם הידור זה בקיום המצוה דכתיבת ס"ת אצל כאו"א מישראל ע"י הס"ת דציבור [ובפרט שלא כאו"א זוכה למלא אותיות בדיו בעת סיום כתיבת ס"ת, כי ישנו מספר מצומצם ביותר של אותיות, ומכבדים בזה אנשים חשובים כו'] – נתבאר שהברכה שמברך כאו"א מישראל בעת שעולה לתורה, הרי זה בגדר אמירת ערות על כשרות הס"ת, ומאחר שעקימת שפתיו הוי מעשה (מעשה זוטא עכ"פ), נחשב מעשה זה להידור בפעולת הכתיבה (שחיובה נפעל מצד "לב ב"ד מתנה עליהם") – בדוגמת ההידור דמילוי אותיות בדיו בעת סיום כתיבת הס"ת.

והוה גם מה שהוזכר בהתוועדות די"ט כסלו שלכמה דעות נמנית המצוה דברכת התורה לאחרי מצות כתיבת ס"ת, מאחר שלמדים זאת מהפסוק, "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו" – כי כללות הענין דברכת התורה מוסיף הידור בפעולת הכתיבה, כנ"ל.

ל. ויש להוסיף בזה – שישנה מעלה מיוחדת בקיום המ"ע דכתיבת ס"ת ע"י ס"ת של ציבור, לגבי קיום המצוה ע"י ס"ת של יחיד:
המ"ע דכתיבת ס"ת תכליתה – לימוד התורה, כמ"ש, "כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה גו".

והנה, איתא במסכת אבות (פ"ו מ"ו) שבין הדברים שהתורה נקנית בהם נמנה כללות הענין ד"דיבוק חברים" ו"פלפול התלמידים", היינו, שישנה מעלה מיוחדת בלימוד התורה דדבים.

ועפ"ז מובנת המעלה דקיום המ"ע דכתיבת ס"ת ע"י ס"ת של ציבור – כשם שבלימוד התורה (תכלית המצוה דכתיבת ס"ת) ישנה המעלה דציבור כו'.
ומה שלא הוזכר ענין זה בשו"ע באופן מפורש – הדי זה משום שהשו"ע נכתב עבור יהודי שלומד עוד סעיף בשו"ע כו', ועד"ז יודע מ"ש במסכת אבות בנוגע לגודל המעלה דלימוד התורה בדבים כו' *.

לא. ויה"ר – והוא העיקר – שיוסיפו במשנה מרץ בנוגע לכל הפעולות הקשורות עם איחוד כל בני' בספרי התורה הכלליים, ע"ז שכאו"א מבנ"י ירכוש אות בא' מספרי התורה הנכתבים.

וההתעסקות בזה תהי' באופן של זריזות, יפה שעה אחת קודם ויפה רגע אחד קודם, כולל גם הפירוש ד"שעה" מלשון הפנה ("א קעד"), שזמנה פחות מהזמן דאמירת תיבת "רגע".

ועי"ז נזכר בקרוב ממש לביאת משיח צדקנו באופן ד"אחישה", ואז נזכה לשמוע את קריאת התורה בבית המקדש השלישי (ובבתי כנסיות הסמוכים אליו), ובאופן שמשה ואהרן עמהם.

וכל זה – בקרוב ממש, ולמטה מעשרה טפחים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, "בנערינו ובוקנינו בבנינו ובבנותינו".

(* לשלימות הענין – ראה שיחת ליל ב' החנוכה ש.ז. ס"ג ואילך.